

Õiguskantsler

Aleksei Semjonov
Inimõiguste Teabekeskus
centre@lichr.ee

Teie nr

Meie 10.06.2015 nr 7-4/150477/1502639

Lõppvastus

Eesti ja Rootsi vahel sõlmitud maksulepingu eestikeelse tõlke muutmine

Lugupeetud Aleksei Semjonov

Õiguskantsler uuris Teie avalduse alusel Maksu- ja Tolliameti (MTA) praktikat Eesti residentide poolt 2015. aasta veebruarini Rootsist saadud pensionide tulumaksuga maksustamise osas.

Küsimus MTA halduspraktika õigus- ja põhiseaduspärasusest tulenes asjaolust, et veebruaris 2015 muudeti Riigi Teatajas avaldatud [Eesti Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi vahelise tulu- ja kapitalimaksuga topeltmaksustamise vältimise ning maksudest hoidumise tõkestamise lepingu](#) (edaspidi *maksuleping*) art 18 lg 2 eestikeelne tõlge eesmärgiga viia see kooskõlla artikli autentse – inglisekeelse – tekstiga. Tõlke muutmine võis tekitada Teie poole pöördunud inimesele, kelle nime Te õiguskantslerile ei avaldanud, probleeme, kuna veebruarini 2015 Riigi Teatajas avaldatud Eesti ja Rootsi vahelise maksulepingu art 18 lg 2 eestikeelne tõlge (edaspidi *ekslik tõlge*) oli temale võrreldes art 18 lg 2 autentse tekstiga soodsam.¹ Täpsemalt sai Teie poole pöördunud inimene MTA-lt indikatsiooni, et suure tõenäosusega asub MTA nõudma talt tulumaksu maksmist 2013. ja 2014. aastal Rootsist saadud pensionilt Eesti tulumaksuseaduse ning Eesti ja Rootsi vahel sõlmitud maksulepingu art 18 lg 2 autentse teksti alusel. Teie poole

¹ Vahe vaidlusaluse normi eksliku tõlke ja autentse teksti vahel seisnes täpsemalt järgnevas. Maksulepingu art 18 lg 2 ekslik tõlge (selle tekstiga võib tutvuda Justiitsministeeriumi avalikus dokumendiregistris registreeritud [Riigikogu rahanduskomisjoni 03.02.2015 kirjast nr 4-14/15-15/2](#)) välistas üheselt Eesti võimaluse nõuda Eesti residentide poolt Rootsist saadud pensionilt tulumaksu, kui see pension oli makstud Rootsi „sotsiaalkindlustuse seadusandluse alusel või mõne muu [Rootsi] sotsiaalse heaolu tagamiseks loodud riikliku korra alusel või kompensatsioonina riikliku teenistuse osutamise eest“. Maksulepingu art 18 lg 2 autentne tekst ei ole aga nii resolootne. See säte annab Rootsile n-ö eesõiguse Rootsi „sotsiaalkindlustust reguleerivate õigusaktide või sotsiaalse heaolu tagamiseks loodud muu korra alusel või avalikus teenistuses töötamise eest“ makstavate pensionide tulumaksuga maksustamise osas. Koostoimes maksulepingu art 18 lõikega 1 tähendab art 18 lg 2 autentne tekst, et ka Eestil kui Rootsist pensioni saava isiku residentsusriigil on õigus maksustada Rootsi pensioni tulumaksuga. Küll peab Eesti vältima seejuures pensioni topeltmaksustamist maksulepingu artiklis 23 sätestatud korras. Teisisõnu, Eesti ja Rootsi vahelise maksulepingu art 18 lg 2 autentne tekst võimaldab Eesti MTA-l nõuda Eesti residentidelt Rootsist saadud pensionilt tulumaksu juhul, kui sellelt pensionilt Rootsist tasutud tulumaks on Eesti riigisisese õiguse alusel arvatavast tulumaksust väiksem (tulumaksu saab nõuda Eesti ja Rootsi tulumaksukohustuse vahe ulatuses). Art 18 lg 2 ekslik tõlge sellise nõude esitamist ei võimaldanud.

pöördunud inimene seostas seda võimaliku nõudmist maksulepingu art 18 lg 2 tõlke muutmisega. Leiate, et olukorras, kus 2013. ja 2014. aastal oli Riigi Teatajas avaldatud maksulepingu art 18 lg 2 ekslik – Eestis maksustamist välistav ning seetõttu maksumaksjale soodsam – tõlge, ei oleks selline MTA käitumine õiguspärane.

Avalduse lahendamiseks palus õiguskantsler MTA-lt [kirjalikku selgitust](#). Õiguskantsler uuris MTA praktikat Eesti residentide poolt kuni 2015. aasta veebruarini Rootsist saadud pensionide maksustamist Eesti ja Rootsi vahelise maksulepingu art 18 lg 2 muutunud eestikeelse tõlke valguses üldiselt, mitte Teie poole pöördunud inimese konkreetse näite pinnalt.

Õiguskantsler tuvastas, et MTA ei arvesta Eesti residentide Rootsist saadud pensionide tulumaksuga maksustamisel asjaoluga, et kuni veebruarini 2015 oli Riigi Teatajas avaldatud ekslik Eesti ja Rootsi vahelise maksulepingu art 18 lg 2 eestikeelne tõlge: tulumaksu nõudmisel on MTA alati lähtunud maksulepingu autentsest – inglisekeelsest – tekstist. MTA selgitas, et valdavalt ei ole selline praktika probleeme tekitanud, kuivõrd Rootsi riigisisese õiguse alusel pensionilt võetav tulumaks on reeglina piisavalt kõrge, nii et Eestil ei teki maksulepingu art 18 lg 2, art 18 lg 1 ja art 23 autentset teksti arvestades õigust nõuda pensionilt tulumaksu n-õ juurdemaksmist Eesti seaduse alusel. Sellest hoolimata on MTA siiski puutunud kokku ka Teie poole pöördunud inimesega sarnases olukorras olevate inimeste juhtumitega. Kui inimesed on vaidlustanud MTA väljastatud maksuteate, apelleerides Eesti ja Rootsi vahelise maksulepingu art 18 lg 2 autentse teksti ja selle Riigi Teatajas avaldatud eestikeelse tõlke erinevusele, lahendas MTA neid juhtumeid individuaalselt ning tunnistas vastavad maksuteated kehtetuks.

Rahvusvaheliste lepingute sõlmimisel lepitakse kokku lepingu tõlgendamise lähtekohaks olev ametlik keel, millest lepingujärgsete vaidluste korral lähtuda (vt [Rahvusvaheliste lepingute õiguse Viini konventsiooni](#) art 33). Seejuures ei ole rahvusvahelise õiguse järgi lepingu pooleks oleval riigil lubatud viidata riigisisesele õigusele (sh keelsusnõuetele), vabanemaks rahvusvahelise lepingu järgsete kohustuste täitmisest (vt viidatud konventsiooni art 27).

Samal ajal on rahvusvahelise lepingu pooleks oleva riigi ülesandeks ja vastutuseks tagada lepingu riigisisene korrektne (põhi)seaduspärane kohaldamine, sh asjakohaste avaldamis- ja keelereeglite järgimine. Nii tuleneb Eesti Vabariigi [põhiseadusest](#) Eesti riigis kehtivate ning inimestele õigusi ja kohustusi tekitavate õigusaktide eesti keeles avaldamise nõue (§ 3 lg 2, § 10, § 108). Riik ei saa inimeselt eeldada õigusnormi järgimist, millega inimesel ei ole võimalik tutvuda, sh mis ei ole avaldatud korra kohaselt või riigis kehtivas riigikeeles (§ 6).² Selline riigi tegevus oleks vastuolus nn salajase õiguse keelu üldpõhimõttega.

Eelkirjeldatud MTA halduspraktikast võib üldistavalt järeldada, et see ei ole vastuolus põhiseadusest tuleneva printsiibiga, mille järgi inimeselt ei saa nõuda eesti keeles avaldamata õigusnormide täitmist. Seda põhjusel, et vaidluse tekkimisel on MTA nõus tunnistama kehtetuks maksuteateid, millega MTA on määranud Eesti residentidele n-õ juurdemaksmisele kuuluva tulumaksu enne veebruarit 2015 Rootsist saadud pensionilt, tuginedes Eesti ja Rootsi vahel sõlmitud maksulepingu art 18 lg 2 autentsele, kuid eesti keelde korrektselt tõlkimata tekstile. Siiski rikub MTA selline praktika põhiseaduse §-st 14 tulenevat hea halduse põhimõtet. Hea halduse tava rikkumine seisneb selles, et olles teadlik Eesti ja Rootsi vahelise maksulepingu art 18 lg 2 eestikeelse tõlkega esinenud probleemist, jätkab MTA tulumaksu juurdemaksmise nõudmist vaatlusaluses olukorras olevatelt

² Vt nt RKHKo 10.05.2006, nr 3-3-1-66-05, p 12; RKHKo 31.05.2007, nr 3-3-1-20-07, p 9 ning vrd RKHKm 07.05.2008, nr 3-3-1-86-07, pp 45–50; Euroopa Kohtu 11.12.2007 otsus asjas nr C-161/06, p 21 ja pp 32-39; Euroopa Kohtu 10.03.2009 otsus asjas nr C-345/06, pp 43–47.

inimestelt ja loobub sellest vaid siis, kui inimene vaidlustab temale määratud täiendava tulumaksukohustuse.

Hea halduse tava nõuab, et avaliku võimu tegevus oleks inimesesõbralik ning inimest kui avaliku teenuse klienti võimalikult hästi teeniv. Muu hulgas tähendab see, et MTA ei või analüüsitavas olukorras määrata inimesele täiendavat tulumaksukohustust, teades, et kohe, kui inimene maksukohustuse vaidlustab, tuleb MTA-l see kehtetuks tunnistada. Esiteks tekitab selline MTA käitumine inimesele põhjendamatuid ebamugavusi ja õõnestab vastuolulise haldustegevuse läbi riigi autoriteedi inimese silmis. Teiseks seab see kahtluse alla inimese õiguste tõhusa kaitse põhimõtte ja ka ühetaolise maksustamise printsiibi realiseerumise: kui inimene ei suuda või nt ei julge vaidlustada MTA määratud maksusumma, siis jääb ta kandma õigusaktides ettenähtuga võrreldes suuremat maksukoormust. Kuivõrd põhiseaduse § 14 paneb MTA-le kohustuse tagada inimeste (põhi)õiguste tegelik kaitse, ei tohiks MTA lubada sellel juhtuda.

Selle mööndusega lõpetab õiguskantsler Teie avalduse menetlemise. Õiguskantsler saadab selle seisukoha teadmiseks Maksu- ja Tolliametile ning Rahandusministeeriumile.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Maksu- ja Tolliamet, Rahandusministeerium